

תמיכה חברתית כגורם חוסן כנגד הקשר השלילי בין פוסט-טראומה מהמלחמה ומסוגלות לימודית במקצועות הבריאות

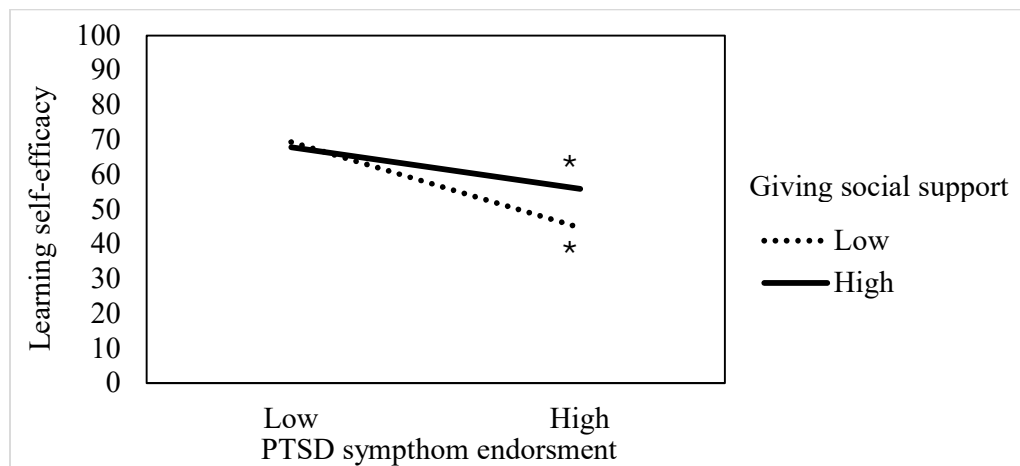
חנה אומנסקי, ד"ר אילנה דובובי וד"ר טוני גוטנטג (tonygutentag@tauex.tau.ac.il)
הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות ע"ש גריי, אוניברסיטת תל אביב

רקע: טראומה המונית, כגון מלחמה, עלולה להוביל לפוסט-טראומה, ולפגיעה בכלל תחומי החיים ובתפקוד האקדמי בפרט. תמיכה חברתית היא גורם חוסן בהתמודדות עם מצבי לחץ (Taylor & Master, 2011). תמיכה חברתית יכולה להתבטא הן בנתינה והן בקבלת תמיכה. רוב המחקר עוסק בנתינת תמיכה חברתית (Cohen & Wills, 1985) ומיעוטו בקבלת תמיכה חברתית (Jiang et al., 2022). התרומה היחסית של קבלת ונתינת תמיכה חברתית, בו-זמנית, כגורמי חוסן טרם נבחנה. במחקר זה בחנו האם קבלת ונתינת תמיכה חברתית מהוות גורמי חוסן בפני הקשר השלילי בין פוסט-טראומה למסוגלות לימודית.

שיטה: 196 סטודנטים למקצועות הבריאות השתתפו בסקר מקוון שנערך כחצי שנה לאחר פרוץ מלחמת חרבות ברזל. נמדדו: (1) סימפטומים של פוסט-טראומה (Bovin et al., 2016); (2) מסוגלות לימודית (Bandura, 2006); (3) קבלת ונתינת תמיכה חברתית (Shakespeare-Finch & Obst, 2011).

תוצאות:

- ככל שסטודנטים דיווחו על יותר סימפטומים פוסט-טראומטיים, כך רמת המסוגלות הלימודית שלהם הייתה נמוכה יותר.
- קבלת תמיכה חברתית לא מיתנה קשר הזה.
- נתינת תמיכה חברתית כן מיתנה קשר זה. הקשר השלילי בין פוסט-טראומה למסוגלות לימודית נחלש ככל שהסטודנטים דיווחו על יותר נתינה של תמיכה לאחרים (ר' תרשים).

משמעות יישומית: ביחוד בעיתות משבר, חיזוק תחושת המסוגלות הלימודית של סטודנטים למקצועות הבריאות חשוב במיוחד להכשרה איכותית של כוח האדם הרפואי העתידי. נתינת תמיכה – ולא קבלתה – היא גורם חוסן משמעותי. עידוד סטודנטים לתת תמיכה חברתית עשוי לחזק את החוסן האקדמי שלהם בזמני טראומה המונית.

הפניות:

- Bandura, A. (2006). Guide for constructing self-efficacy scales. In *Self-efficacy beliefs of adolescents* (pp. 307–337). Information Age Publishing.
- Bovin, M. J., Marx, B. P., Weathers, F. W., Gallagher, M. W., Rodriguez, P., Schnurr, P. P., & Keane, T. M. (2016). Psychometric properties of the PTSD checklist for diagnostic and statistical manual of mental disorders– 5th ed.(PCL-5) in veterans. *Psychological Assessment, 28*(11), 1379–1391.
- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. In *Psychological Bulletin* (Vol. 98, Issue 2).
- Jiang, T., Yakin, S., Crocker, J., & Way, B. M. (2022). Perceived social support-giving moderates the association between social relationships and interleukin-6 levels in blood. *Brain, Behavior, and Immunity, 100*, 25–28.
- Shakespeare-Finch, J., & Obst, P. L. (2011). The development of the 2-way social support scale: A measure of giving and receiving emotional and instrumental support. *Journal of Personality Assessment, 93*(5), 483–490.
- Taylor, S. E., & Master, S. L. (2011). Social responses to stress: The tend-and-befriend model. In R. J. Contrada & A. Baum (Eds.), *The handbook of stress science: Biology, psychology, and health* (pp. 101–109). Springer Publishing Company.